

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 272/2015-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Andreou Legényovou, Advokátska kancelária, Komenského 3, Veľký Krtíš, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoP 10/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. októbra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len

„krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 Co 10/2013, podľa zistenia ústavného súdu správne má byť sp. zn. 12 CoP 10/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že:

«Sťažovateľka svojim podaním namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp.zn.12Co/10/2014 (správne má byť sp. zn. 12 CoP 10/2014, pozn.). V uvedenom konaní zákonný sudca porušiteľa v období od prijatia odvolacieho spisu z Okresného súdu vo Veľkom Krtíši a to dňa 12.2.2014 vo veci nekonal a nerozhodol a to napriek tomu, že sa jedná o vec týkajúcu sa starostlivosti o mal. dieťa. Na takéto prerušenie konania pritom objektívne neexistovali žiadne dôvody v zmysle § 107 ods. 1 a nasl. O.s.p.

Podľa názoru sťažovateľky doterajší postup súdov vo veci, v ktorej sa rieši starostlivosť o mal. dieťa si vyžadujúca mimoriadnu pozornosť zo strany súdov a mala by byť uprednostnená, vykazuje zbytočné prieťahy v konaní, a teda porušenie jej základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danom prípade je nutné pre posúdenie nečinnosti súdov prihliadať i na jedno z najdôležitejších kritérií a to samotný predmet návrhu na začatie konania. S poukazom na vyššie uvedené sťažovateľka sa svojím návrhom domáha úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu (konanie vedené Okresným súdom Veľký Krtíš 9P100/2013), do dnešného dňa právna neistota sťažovateľky a jej maloletého dieťaťa nie je odstránená, keďže Krajský súd v B. Bystrici stále nerozhodol vo veci.

Sťažovateľka zdôrazňuje, že vo veciach, v ktorých sa koná o výživné, resp. sa vymáha výživné pre maloleté dieťa, ide o existenčné veci, o agendu starostlivosti súdu o maloletých, kde sa predpokladá osobitná pozornosť efektívnym a rýchlym postupom súdu. Tomu nezodpovedá postup krajského súdu, ktorý za 7 mesiacov nebol schopný vo veci rozhodnúť.

V zmysle ustanovenia § 176 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku ak zákon neustanovuje inak, vo veciach starostlivosti súdu o maloletých rozhodne súd bez zbytočného odkladu, najneskôr do šiestich mesiacov odo dňa začatia konania. Konanie možno predĺžiť,

len ak z vážnych dôvodov a z objektívnych príčin nemožno vykonať dôkazy. Súd začne vykonávať úkony na vykonanie dôkazov bezodkladne po začatí konania.

Sťažovateľka zároveň poukazuje na čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa: „záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi“.

Berúc do úvahy vyššie uvedené sťažovateľka nevidí žiadny vážny dôvod ani objektívnu príčinu na to, aby súd v predmetnej veci nerozhodol v zmysle vyššie uvedenej 6-mesačnej lehoty. Doterajšia dĺžka konania nemôže byť akceptovaná i z toho dôvodu, že vo veci, v ktorej sa namietajú prietahy, sa rieši existenčná otázka pre sťažovateľku a jej maloleté dieťa.

Rýchlosť, účinnosť a výsledok (odstránenie právnej neistoty účastníka) každého súdneho konania sú podmienené (subjektívne i objektívne) charakterom, ako aj právnou a faktickou zložitou prejednávanej veci, ďalej správaním účastníka súdneho konania, ako aj činnosťou súdu. Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Pokiaľ ide o právnú a faktickú zložitú veci, podľa sťažovateľky nejde o konanie, ktoré je právne zložitú. Hmotnoprávna a procesná úprava postupu súdu vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je obsiahnutá v zákone č. 94/1963 Zb. o rodine v znení neskorších predpisov a v Občianskom súdnom poriadku. Výklad a používanie týchto zákonov sú stabilizované v rozsiahlej judikatúre vyšších súdov. V danej veci nejde o otázku osobitného právneho významu, ktorá by mala byť v tomto konaní riešená bez jej predošlého riešenia v stabilizovanej judikatúre. Z hľadiska povahy veci ide pritom a takú vec, ktorá si vyžaduje mimoriadnu pozornosť, aj pokiaľ ide o rýchlosť konania. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania v procesnom postavení navrhovateľky neprispelo k namietaným zbytočným prietahom a ani k doterajšej dĺžke súdneho konania.

Vzhľadom na vyššie uvedené, celkovú dĺžku konania pred krajským súdom do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu, jeho priebeh doteraz dosiahnuté výsledky nie je možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo faktickou zložitou veci.

Sťažovateľka má naliehavý záujem na tom, aby bolo vo veci čo najskôr rozhodnuté, keďže uvedená neistota, v ktorej sa nečinnosťou súdov ocitá pre ňu a jej mal. dieťa znamená v konečnom dôsledku prežívanie z dňa na deň, čo sa týka materiálneho dopadu a nebyť jej rodiny, nebola by schopná sa o potreby mal. dieťaťa postarať.

Berúc do úvahy všetko uvedené má sťažovateľka jednoznačne za to, že v tomto prípade došlo k porušeniu jej základných práv a ľudských slobôd, kedy nečinnosť súdu, t. j. jeho liknavý postup v konaní, má veľmi ťaživé následky pre zabezpečenie základných životných potrieb detí, uvedené sa prieči cieľom, ktoré sú kladené súdom v rámci ich starostlivosti o maloletých.

Podľa sťažovateľky odvolací súd konal s bezdôvodnými prietahmi, nakoľko od prevzatia odvolacieho spisu z Okresného súdu vo Veľkom Krtíši uplynulo viac ako 7 mesiacov a ku dňu zaslania tejto sťažnosti sťažovateľka stále nemá k dispozícii právoplatný rozsudok, na základe ktorého by jej bolo priznané výživné pre mal. dieťa.

Napriek tomu, že sa rýchlosť konania posudzuje v každej veci individuálne na základe rozsahu dokazovania a zložitosti prípadu, sťažovateľka považuje prejednávajúcu vec za menej zložitú a natoľko náročnú, aby vyžadovala takú neprimeranú dĺžku konania.

Dňa 25.8.2014 sťažovateľ podal sťažnosť na Krajský súd v B. Bystrici na bezdôvodné prietahy vo veci. Sťažnosť riešil predseda Krajského súdu v B. Bystrici dňa 25.8.2014 listom pod č. Spr 1651/14, ktorým skonštatoval, že sťažnosť je dôvodná a že bolo v predmetnej veci porušené právo účastníka na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Podľa sťažovateľa je právo na tzv. bezprietahové konanie základným ľudským právom ktorého cieľom je odstránenie právnej neistoty konania pre účastníkov sporu. Sťažovateľovi je jasné, že rýchlosť konania sa v každom prípade posudzuje individuálne na základe zložitosti veci z hľadiska skutkového ako aj právneho, ako aj súčinnosti navrhovateľa a postupu súdu, má však za to, že v jeho prípade poskytol súdu dostatočnú súčinnosť ako aj to, že sa podľa sťažovateľa nejedná o tak zložitý a z hľadiska práva náročný prípad, že by sudca vyžadoval z časového zvýšenie prípravu. Sťažovateľ má za to, že v jeho prípade nebola primeraná lehota zo strany súdu rešpektovaná, nakoľko súd dlhšiu dobu nekonal. (...)

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd jej sťažnosti vyhovel a vo veci vydal tento nález:

Krajský súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 12Co 100/2013 (správne má byť sp. zn. 12 CoP 10/2014, pozn.) porušili právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ], aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietahov zaručených v

l. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v

l. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 3.000 Eur, ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde

nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. Inými slovami, ústavný súd môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 117/05, I. ÚS 225/05).

Sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoP 10/2014.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd zo samotnej sťažnosti, z priložených príloh a z internetovej stránky krajského súdu zistil, že predmetná vec bola krajskému súdu predložená, aby rozhodol

o opravnom prostriedku sťažovateľky, dňa 12. februára 2014. Po naštudovaní veci bol nariadený termín verejného vyhlásenia rozhodnutia na 17. september 2014. Sťažovateľka podala sťažnosť na zbytočné prieťahy v konaní 27. augusta 2014. Krajský súd rozhodol o odvolaní 17. septembra 2014 rozsudkom sp. zn. 12 CoP 10/2014.

V daných súvislostiach ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02), podľa ktorej nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01).

Zo samotnej sťažnosti a z jej príloh je možné zistiť, že postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 CoP 10/2014 sa zjavne nevyznačuje takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka krátko pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využila možnosť postupu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a 27. augusta 2014 podala sťažnosť na prieťahy v konaní adresovanú predsedovi krajského súdu. Do uvedeného dátumu nepreukázala, že by si práva, ktorých porušenie namieta pred ústavným súdom, chránila iným spôsobom.

Ústavný súd konštatuje, že využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mala sťažovateľka právo podľa citovaného zákonného ustanovenia zákona o súdoch, sa v okolnostiach posudzovanej veci prejavilo ako účinný prostriedok nápravy, ktorý mala sťažovateľka k dispozícii a úspešne ho aj využila ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu. Po vybavení sťažnosti podpredsedom krajského súdu 5. septembra 2014, ktorý uznal dôvodnosť sťažnosti, krajský súd už mal nariadené vo veci pojednávanie, teda už vykonal úkon smerujúci k rozhodnutiu veci, 17. septembra 2014 aj v skutočnosti bol vo veci vyhlásený rozsudok a tým bola odstránená právna neistota sťažovateľky v danej veci.

Skutočnosť, že orgán štátnej správy súdu uzná sťažnosť na prieťahy za dôvodnú, nemusí viesť bez ďalšieho k prijatiu v nadväznosti na to podanej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy na ďalšie konanie, pretože ústavný súd, pridržiavajúc sa doterajšej stabilizovanej judikatúry, považuje za potrebné poskytnúť všeobecnému súdu časový priestor na prijatie opatrení pre účely nápravy a odstránenia protiprávneho stavu zapríčineného jeho nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou (IV. ÚS 78/07, IV. ÚS 59/08).

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup krajského súdu v napadnutom konaní po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2015